

بررسی روش آموزش تجربی در یادگیری دانش آموزان (مطالعه موردی)

لیلا کوهی، رویا رحمانی، اشرف امامی، مهران جافر

مقدمه:

انتخاب روش تدریس یکی از مراحل مهم طراحی آموزشی است. معمولاً علم بعد از انتخاب محتوا و قبل از تعیین وسیله، باید خط‌مشی و روش مناسب تدریس خود را انتخاب کند؛ چون خط‌مشی معلم و روش تدریس او چگونگی فعالیت شاگردان را برای رسیدن به هدف‌های آموزشی مشخص می‌سازد.

در واقع، به مجموعه تدابیر منظمی که معلم برای رسیدن به هدف، با توجه به شرایط و امکانات، اتخاذ می‌کند روش تدریس می‌گویند.

معلم بدون شناخت روش‌های مختلف تدریس، هرگز به انتخاب صحیح آن نخواهد بود. او هر اندازه که با روش‌های تدریس آشنا باشد در موقعیت‌های مختلف برای رسیدن به مقاصد آموزشی، آزادی عمل بیشتری خواهد داشت.

روش واحد تجربی

روش واحد تجربی که یکی از جدیدترین روش‌های آموزشی است هنوز کاملاً عمومی نشده است زیرا اجرای آن مستلزم تحولی در برنامه مدارس و تربیت معلم است. در این روش ارتباط موضوع و فعالیتها افقی و عمودی است و نقطه اصلی و مرکز فعالیت رغبت و تجارب قبلی فراگیران است. همکاری مشترک بین فراگیران معلمان و بین معلم و شاگردان از اهمیت خاصی برخوردار است؛ بنابراین در هر واحد درسی در تمام مراحل کار باید همکاری نزدیکی به وجود آید و از همه مهمتر اینکه شاگردان فقط یاد نمی‌گیرند که یک مسأله را حل کنند بلکه پیوسته به حل مسائل فراوان و متنوع راغب می‌شوند.

ویژگی های روش واحد تجربی

۱. هدف. هدف این روش تربیت افرادی لایق برای یک زندگی خوب است و بر حل مسأله براساس تمایلات و تجارب شاگردان تاکید می شود.
۲. انواع تجارب آموزشی. کسب تجارب متفاوت مربوط به هدف. فعالیتها به صورت انفرادی و گروهی بخصوص در گروههای کوچک صورت می گیرد.
۳. تنظیم تجارب آموزشی. سازماندهی به صورت افقی و عمودی و متکی بر ادامه تجارب است.
۴. طرحریزی. همکاری مداوم بین شاگردان و معلم در طرحریزی وجود دارد.
۵. نظریه یادگیری. این روش پیرو نظریه گشتالت است که در آن متن کلی و صور بزرگ اهمیت دارد. البته ارتباط موجود بین موضوعات و درک معنا در حل مسأله از اهمیت خاصی برخوردار است.
۶. انگیزه. علاقه درونی، به تجارب لذتبخش منجر می شود و شخص را به سوی تجربه بزرگتر و بهتر هدایت می کند و کار دسته جمعی تقریباً برسرعت پیشرفت واحد می افزاید.
۷. انضباط. انضباط درونی مورد توجه است و تقویت می شود و در نتیجه انضباط بیرونی و تحمیلی در این روش حایب ندارد.
۸. ارزشیابی. سنجش دائم کلیه هدفها باوسایل مختلف، از قبیل مشاهده گزارش فعالیتهای کلاسی و خارج از کلاس و امتحان صورت می گیرد.

نمونه ای از یک واحد تجربی : اهمیت آب در زندگی

با این روش، ابتدا مبدأ آب را دربرف و باران را می توان مطالعه کرد. این مبحث شامل تغییرات درجه حرارت و رطوبت و تکثیف و علم آمار باران است. پس از آن استعمال بخار آب، آب و یخ بررسی می شود. درمبحث بخار آب، توسعه دیگهای بخار و گرم کردن به وسیله بخار آب وغیره را می توان مطالعه کرد. دربحث یخ، موضوع انجماد و سرد کردن و محلولهای نمکین و رودخانه های یخی و توده های یخ شناور به میان می آید. درمورد آب، تجربیات متعددی را می توان نام برد. از قبیل آب آشامیدنی میکروبهای بیماری زا، استعمال میکروسکوپ حمل و نقل به وسیله آب رودخانه ها دریاها واقیانوسها

محصول باران آبیاری اهمیت آب در پرورش گیاه و درخت و کشاورزی، شستشو، نظافت سیل، محافظت آبها و زمین، قوه جاذبه تلمبه ها و فشارجو.

به این ترتیب می توان مطالب مفیدی را نظیر آنچه در بالا ذکر شد، انتخاب کرد و با کمک معلمان و مربیان رشته های مختلف و شاگردان به مطالعه آنها پرداخت و اطلاعات مورد نیاز را از راه مطالعه کتابهای مختلف گردشهای علمی، تجربیات روزانه و مشاهدات شاگردان به دست آورد. پس از این مراحل شاگردان میتوانند به موضوعهای مختلفی از قبیل علوم طبیعی، میکروبیها، مر ضها، بهداشت، فیزیک، شیمی، جغرافیا، کشاورزی محافظت منابع طبیعی، ریاضیات زبان فارسی و علوم اجتماعی پی برده، اطلاعات و تجارب فراوانی کسب کند. حل مسأله آب به آنها توانایی خواهد بخشید تا مسائل دیگر را با روش صحیح دنبال و حل کنند بعلاوه آموختنی که به این شکل حاصل شود، باعث ارضای درونی شاگرد شده او را به مطالعه علاقه مند خواهد کرد.

ممکن است روش واحد تجربی مشکل به نظر آید؛ علت این است که ما هنوز به آن عادت نکرده ایم. برخی می گویند تنها معلم کارآموده و خوب می تواند عهده دار چنین واحدی شود ولی باید گفت که اگر معلم بی تجربه نیز به جای روش خشک و کهنه متداول که فقط به قوه حافظه فشار می آورد این روش را تعیب کند، می تواند استفاده بیشتری به شاگردان برساند؛ چنانکه یک نجار بد نیز با ابزار تیز و نو، بهتر از ابزار کهنه می تواند کار کند. بعلاوه، روش واحد تجربی به خودی خود معلمان را در فراگرفتن چیزهای جدید کمک می کند و سطح اطلاعات آنان را بالا می برد.

۱. منابع و مآخذ:

۲. الف فارسی:

۳. بازارگادی، علاالدین (۱۳۵۶)؛ شاهراه تدریس؛ تهران: انتشارات مدرسه عالی شمیران

۴. پارسا، محمد (۱۳۵۸)؛ کاربرد روانشناسی در تدریس؛ چاپ پنجم: تهران

۵. گانیه، روبرتام (۱۳۶۸)؛ شرایط یادگیری؛ ترجمه جعفر نجفی زند

۶. گروئلند، زمان ای (۱۳۶۳)؛ هدفهای رفتاری برای تدریس و ارزشیابی: ترجمه عمان الله صفوی

۷. هیگیارد، ارنست و اروبارو (۱۳۶۷)؛ نظریه های یادگیری؛ ترجمه محمدنقی براهنی

۱۰. Bloom, B.S. et al (1971); hand book on formative and summative evaluation of student learning: Mc Graw. Hill book co.
- ۱۱.
۱۲. Gage, N.L. and David Berliner (1979); educational psychology 2nd Ed; Allyn and Bacon Inc.
- ۱۳.
۱۴. Gayer, R.S. (1966); a test to measure the ability to organize

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۷۷۸۶-۲۹۸۰ ISSN

۱۵. ideas; Athens: Ohio university special report, no.9.

۱۶.

۱۷. Rogers, E.M. and F.F. Shoemaker (1971); communication of innovations; New York:
Macmillan publishing co.